

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

BRNO 1974

Většinu nálezového celku tvoří keramika (i. č. 50 760—793), dále jsou zastoupeny zlomky mazanice (i. č. 50 794—796; tab. 80 : 5), vzorky kamenů s maltou i bez ní (i. č. 50 797—802, 809—810) a zvířecí kosti (i. č. 50 803—808). Kromě inventovaného středověkého materiálu obsahuje nálezový celek 12 zlomků pravěkých². Soubor středověké keramiky tvoří okraje (i. č. 50 760—763), většinou římsovité (tab. 80 : 2, 4, 9). Jeden zlomek je formován do ckruží (tab. 80 : 3). Dále jsou v nálezech zastoupeny zdobené a nezdobené výdutě (i. č. 50 764—789), podšypávaná dna (i. č. 50 790—791) a zlomek ucha (i. č. 50 792). Výzdoba se skládá výhradně z vodorovných rýh a žlábků. Střepy jsou z velké části vypáleny do různých odstínů šedé barvy povrchu i lomu. Výjimku tvoří i. č. 50 761, jehož lom je černý a i. č. 50 766 s černým povrchem i lodem. Ucho je vypáleno do cihlovitě červené barvy. Hmota keramiky má příměs středně zrnitého, někdy též jemnějšího písku.

R. Snášil rozdělil keramický materiál z lokality do tří skupin. Naše nálezy je možno zařadit do skupiny prvé (zlomky pravěké keramiky náležející s největší pravděpodobností kultuře římsko-barbarské; tab. 80 : 1,6) a třetí. Třetí skupinu datuji shodně s R. Snášilem do 2. pol. 13. a do 14. století.

Poznámky:

¹ Snášil R., Povrchový průzkum v trati „Vojšice“ u Malé Vrbky (okr. Hodonín), Přehled výzkumů 1971, Brno 1972, 107—110.

² Pravěké nálezy budou předány prehist. odd. MM v Brně.

Funde mittelalterlicher Keramik aus der Flur „Vojšice“ bei Malá Vrbka (Bez. Hodonín). Im Jahre 1971 hat man bei der Herrichtung des Bachbettes in der Flur „Vojšice“ bei M. Vrbka (Bez. Hodonín) Siedlungsobjekte einer mittelalterlichen Wüstung gestört. Ausser einigen prähistorischen Scherben, die vermutlich der römisch-barbarischen Kultur angehören, kann man die gesamten Funde aus „Vojšice“ in die 2. Hälfte des 13. und in das 14. Jahrhundert datieren.

BOTANICKÉ A ENTOMOLOGICKÉ NÁLEZY ZE ZANIKLÝCH ZÁBLACAN

(okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké museum, Uherské Hradiště

Osmá etapa terénního výzkumu na časně středověké zaniklé vesnici Záblačany u Polešovic nebyla z finančních důvodů v sezóně roku 1973 realizovaná. Výzkum v širším slova smyslu pokračoval laboratorní determinací botanických¹ a entomologických² vzorků, získaných z objektů zkoumaných v roce 1971.

Ve dvou jamách-objektech P70/192/II a P70/216/II se ojedinělým způsobem uchovaly zbytky plodů a semen v silně vápnitém prostředí. Přítomnost vápna v okolní hlíně zřejmě podmínila rozrušení sklerenchymatických pletiv a konservaci pletiv zásobních — bílky v semenech trav a semena v endokarpech (jádra v peckách). U pecek se uchovala vesměs jen semena s nepatrnými zbytky zvápenatělých endokarpů; pluchy obilek prosa se zachovaly v lepším stavu.

Určení jednotlivých vzorků z objektu P70/192/II:

- *Slíva* (*Prunus domestica* ssp. *insititia*); petrifikované semeno se zbytky endokarpu
- *Třešeň* (*Cerasus* cf. *avium*); zvápenaté semeno se zbytky endokarpu

Určení jednotlivých vzorků z objektu P70/216/II:

- *Třešeň* (*Cerasus* cf. *avium*); vápnité semeno s inkrustovaným zbytkem endokarpu
- *Třešeň* (*Cerasus* cf. *avium*); petrifikované semeno se zbytky endokarpu
- *Proso* (*Panicum miliaceum*); petrifikované obilky, většinou s dobře uchovanými pluchami-26 celých obilek + 12 zlomků
- *Hrachor setý* (*Lathyrus sativus*); petrifikovaná obilka s osemením dosti poškozeným
- Indeterminata; 8 zlomků semen inkrustovaných silně vápnitou hlínou

Neurčeno zůstává několik dalších vzorků z těchto objektů, jejichž prvá polovina vertikálně zkoumaných výplní byla vybrána již v roce 1970.

Dosud určené vzorky kulturních plodin dokládají poprvé přímo na zkoumaných Záblačanech pěstování píce (hrachor setý - v našich pravěkých a středověkých nálezech dosud prvý doklad) a prostřednictvím nálezů třešně a slívy do té doby jen předpokládané sadařství (železné kování rýče, dvě stromové jámy). Všechny uvedené pěstované plodiny jsou datovány průvodními archeologickými nálezy do 12. století.

Z jámy P70/187/II byly získány obě krovky nosatce *Otiorrhynchus ligustici* (Linné). Nosatec tohoto druhu žije velmi hojně od nížin po hory na teplých, nezalesněných biotopech (suché stráně pole, meze), je značně polyfagní a škodí některým hospodářským plodinám.

Biotop, na který je vázán zjištěný druh nosatce, je plně v souladu s klimatickými, geologicko-geografickými, pedologickými, hydrologickými a vegetačními podmínkami širšího okolí Zábřacan 12. století, do něhož se náš entomologický nález, opět prostřednictvím průvodních nálezů archeologických, hlásí. Je tedy dalším důkazem správnosti dosavadních určení ekologických dobových podmínek záblacanských osadníků na sklonku časného středověku.

Poznámky:

¹ Botanické vzorky determinoval E. Opravil, AÚ ČSAV Brno, pracoviště Opava.

² Entomologický vzorek determinoval P. Lauterer, entomologické oddělení, Moravské museum, Brno.

Botanische und entomologische Funde aus der Dorfwüstung Zábřacany (Bez. Uherské Hradiště). Bei der Grabung von zwei Siedlungsobjekten hat man im Jahre 1971 direkte Belege vom Anbau von Kulturpflanzen gewonnen, die im Jahre 1973 determiniert worden waren. Von landwirtschaftlichen Früchten ist dies Hirse (*Panicum miliaceum*) und die gesäte Platterbse (*Lathyrus sativus*). Von gezüchteten Obstgattungen die Kirsche (*Cerasus cf. avium*) und die Pflaume (*Prunus domestica ssp. insititia*). In einem anderen Objekt fand man Flugdecken des Rüsselkäfers (*Otiorrhynchus ligustici* Linné). Alle Funde sind in das 12. Jahrhundert datiert.

STŘEDOVĚKÁ TVRZ V PERNÉ

(okr. Vsetín)

JIŘÍ PAVELČÍK, AÚ ČSAV Brno

Při snímání skrývky nově otevíraného lomu JZD Perná došlo k narušení středověké zemanské tvrze. Lokalita se nachází ve východní části obce na mírné těšinitové vyvýšenině. Skrývkou bylo odkryto 8 obilnic lahvovitého typu, zahlobených do kamenitého podloží, které vytváří 3 pravidelné řady. Dále byla částečně odkryta fortifikace — lícovaná kamenná zeď na maltu. Obsah obilnic zachránili pracovníci historického oddělení VÚ Vsetín — pobočka Valašské Meziříčí. Obsahoval velké množství železné strusky, železných předmětů a keramiky, která datuje lokalitu do XII.—XIII. století. Další průzkum, jehož úkolem bude zjistit rozsah a typ fortifikace, vlastní obytnou budovu, případně další obilní jámy, má být proveden ve spolupráci s pravěkým oddělením VÚ v Novém Jičíně.

Mittelalterliche Feste in Perná (Bez. Vsetín). Bei der Eröffnung des Steinbruches in Perná (Bez. Vsetín) wurde eine Feste gestört, die durch keramische Funde in das XII.—XIII. Jahrhundert datiert ist.

STŘEDOVĚKÉ NÁLEZY Z UHERSKÉHO BRODU

(okr. Uherské Hradiště)

JIŘÍ PAVELČÍK, AÚ ČSAV Brno

V roce 1973 byla v rámci rekonstrukce tzv. židovské čtvrti zbourána severní část Tkalcovské ulice. Při bagrování základů byly narušeny mohutné sídlištní vrstvy, obsahující keramiku z XIII. až XIX. století. Vzhledem k tomu, že základy bloku nepřesahovaly svou šířkou původní zástavbu, došlo jen k částečnému narušení dvou odpadních jímek v bývalých prostorách dvorů. Nejzávažnější nález, pocházející ze střední části výkopu, představují zlomky nádob s cylindrickými hrdly, které lze bezpečně datovat do XII. století.

Mittelalterliche Funde aus Uherský Brod (Bez. Uherské Hradiště). Bei der Rekonstruktion des nördlichen Teiles der Tkalcovská Gasse hat man eine grosse Menge Material aus dem XIII.—XIX. Jahrhundert gewonnen. Den interessantesten Fund stellt Keramik aus dem XII. Jahrhundert vor, die den bisher ältesten Fund aus dem befestigten Stadtareal repräsentiert.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1973

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulik

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, A. Životská, L. Trávníčková, M. Bálek

Na titulním listě: bronzový náramek lužické kultury z Býkovic

Tiskem: TISK, národní podnik, Brno, provozovna 54, Gottwaldova 21

Evidenční číslo: ÚVTE1-73332

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné